

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

6. De intentione habituali, & voluntate indirecta, an sufficient ad valorem
Sacramenti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

De intentione habituali, & de voluntate indirecta; an sufficiant ad valorem Sacramenti.

DE intentione merè habituali, an sufficiat in sacramentorum administratione? Negant omnes. Ratio esse videtur, quia illa non sufficit, ut actio illa dicatur fieri ex tali fine: cum ergo minister debeat operari, ut minister Christi, seu nomine Christi, necessaria est talis intentio, quæ possit denominare actionem factam esse à ministro nomine Christi. Ad hoc autem oportet, quod intentio influat in opus: alioquin sicut non potest denominare illam actionem bonam, & malam, ita nec poterit denominare factam nomine huius vel illius.

Quæ intentio sufficiat ad applicandum fructum sacrificij.

Obiici solet, quia ad applicandum sacrificium sufficit intentio habitualis; si ego enim hodie applico sacra à me faciendâ per totum annum pro anima Petri, licet hæc voluntas non sit causa, quod ego postea faciam sacrum, dum tamen non reuocatur, efficax est, & tribuit Petro fructum illorum sacrificiorum; ergo similis voluntas habitualis, dum non reuocatur, sufficit ad valorem sacramenti, licet non sit causa ponendi postea talem actionem.

P. Valquez in præfati disp. 38. cap. 6. num. 74. negat antecedens; quia applicare sacrificium alicui, est offerre pro illo sacrificium; non dicitur autem quis offerre sacrificium per voluntatem, quæ nullo modo est causa offerendi sacrificij, nam sacrificium est opus humanum, atque ita ex voluntate minister pendet, & per illam offertur; non ergo poterit offerri per voluntatem, à qua non pendet; sicut ergo non offertur sacrificium, nisi per voluntatem, à qua pendet, & procedit oblatio: sic nec offertur pro aliquo nisi per similem voluntatem, à qua procedat oblatio: offerre enim pro aliquo includit hoc, quod est offerre. Huic sententiæ videntur accedere, qui docent, Sacerdotem in Memento debere applicare fructum sacrificij iis, pro quibus offert. Pro qua afferuntur Berarducci in sum coron. p. 4. c. 5. num. 9. Beia p. 1. cas. 23. & Fraxinellus de obligat. Sacerdot. sect. 4. concl. 4. §. 7. n. 1.

Alij tamen communiter concedunt antecedens. Suarez in præfati disp. 13. sect. 3. concl. 2. Bonacina de sacrament. disp. 1. q. 3. punct. 2. §. 3. num. 11. Molfesius in summa tom. 1. tract. 3. c. 4. n. 13. quos sequitur Antonin. Diana tom. 1. resol. moral. tract. de celebratione Missarum, resol. 47. & alij recentiores: quod mihi etiam magis probatur, quia videtur esse magis iuxta sensum, & praxim omnium, qui putant, se satis validè applicare fructum sacrificij, si præcedenti die applicant, licet postea non recordentur, dum tamen illam voluntatem non retractent. Nam sicut possunt aliqua ex nunc donari sub conditione, si crastina die venerint in meam potestatem; qua conditione cras posita, voluntas præterita transit in absolutum, & habet effectum: sic dicendum videtur de fructu sacrificij, cuius Sacerdos est quasi dominus, vel dispensator ex Christi commissione: poterit ergo donare, vel dispensare illum fructum sub conditione, si ponatur sacrificium, quæ voluntas habebit effectum posita conditione, cum sit legitimi dispensatoris, & non retractata.

Ad fundamentum verò P. Valquez responderi potest, explicandam & distinguendam esse propositionem

88.

Inferitur primò ex dictis aliqua intervenire in administratione sacramentorum ad quæ non semper requiratur hæc intentio virtutis.

sibi propositum in illa actione, correspondens aliquo modo illi alteri bonitati superiori, quam concipit intellectus, siue hoc bonum sit delectatio aliqua, vel commodum, quod apprehenditur in genere, vel quæ oriatur ex consensu cum potentia superiori, vel quidquid illud sit: id tamen sufficit, ut homo dicatur continuare actionem illam ex intentione, & voluntate præterita, quæ ideo dicitur virtualiter manere, quia adest præsens aliqua virtus ab ea relicta, scilicet, vel actus voluntatis confusus, vel certè actus in appetitu imperans prosecutionem actionis cum ordine, & respectu ad priorem intentionem. Habemus ergo iâ, quid addat intentio virtualis supra meram habitualement, scilicet influxum in opus, quem influxum mera habitualis non habet.

Ex dictis infero, in administratione sacramentorum aliqua intervenire etiam ex parte ministri, ad quæ non semper requiratur intentio eo modo virtualis, hoc est, manens in aliquo actu interno præfenti, qui nunc influat physicè. Exemplum esse potest in Sacramento Ordinis, in quo interuenit v.g. porrectio materiæ, quam Episcopus exhibet tangendam iis, qui Ordinem accipiunt: illa autem actio porrigendi fit ab Episcopo ab initio quidem per voluntatem, qua accipit calicem cum vino & aqua, & patinam cum hostia, ut eam futuris Presbyteris tradat, & ita illa actio fit tunc à voluntate præfenti Episcopi: postea verò potest teneri calix ab Episcopo absque nouo conatu, vel actione, sed solum habendo manum supra pedem calicis, ad quod non requiritur noua actio, sed solum non auferre manum; quia ipsa manus suo pondere naturaliter iacet supra pedem calicis, & eodem modo maneret ibi manus, licet tunc dormiret, vel moreretur Episcopus: quando ergo accedentibus, & tangentibus porrigitur materia, non est necessaria noua voluntas, aut aliquis actus præfens in Episcopo, quia ipse non exercet actionem aliquam physicam, quam oporteat tunc imperari per aliquem actum præsentem, sed ex vi actionis, & voluntatis præteritæ habet materiam applicatam ex parte sua, ut tangatur, & accipiat ab iis, qui Ordinem recipiunt.

89.

Idem ostenditur in alio exemplo.

Idem dici potest de manuum impositione: nam si Episcopus ante verborum prolationem manum imponit capiti Ordinandi, & manus ita perseuerat, quando verba proferuntur, contactus ille præfens est pars sacramenti, & conducit ad effectum, imò ita procurant, ut duret contactus, & coexistat verborum prolationi; & tamen aliquando continget, non requiri actionem, vel influxum Episcopi ad tenendam manum in eo situ, sed manum semel applicatam suo pondere naturaliter sustineri à capite subiecto; atque aded non requiratur voluntas, aut actus præfens, à quo imperetur ille contactus præfens, sed sufficit applicatam fuisse manum ex voluntate præcedenti non reuocata, ut ille contactus sit sufficienter sacramentalis. In iis ergo, & similibus casibus non requiritur voluntas virtualiter manens eo modo virtualitatis, quatenus importat aliquem actum præsentem, per quem nunc influat, derivatum ab illa prima voluntate, sed sufficit voluntas prima virtualiter manens, quatenus manet in effectu à se producto; & verum est dicere, quod hic effectus præfens ortum habet ab illa prima voluntate; in quo differt à voluntate merè habituali, quæ ita est præterita, ut nullum influxum habuerit in effectum præsentem; v.g. si hodie applicem sacrum crastinum pro tali defuncto: quæ voluntas nullo modo est causa, quod ego cras faciam sacrum, & deo dicitur intentio merè habitualis.

tionem illam: *Sacerdotem applicare sacrificium alicui, est offerre sacrificium pro illo*; est enim æquiuoca: duplex quippe est oblatio sacrificij; prima est actio ipsa sacrificandi, quæ essentialiter est oblatio sacrificij; quia ipsummet sacrificare est offerre; & loquendo de hac oblatione, neganda est propositio; sensus enim est, applicare sacrificium Petro, est exercere illam actionem sacrificandi ad hunc finem, vt pro sit Petro; qui sensus est falsus. Sicut in ieiunio non est idem applicare ieiunium Petro, ac exercere illam abstinenciam ad eum finem: sic dicendum videtur de actione sacrificandi. Secunda oblatio est reflexa, & communis aliis operibus: offertur enim ieiunium pro Petro, non quando volo ieiunare, sed quando per voluntatem reflexam absolute, vel sub conditione, si uolero ieiunare, applico ex nunc fructum illius ieiunij pro Petro; quæ voluntas reflexa dicitur oblatio ieiunij, quia per illam representamus Deo illud opus aliunde faciendum à nobis, & petimus, vt acceptet illud pro Petro; seu ostendimus Deo desiderium nostrum, quod fructus illius operis transeat ad Petrum; quæ voluntas non est efficax, nec causa respectu ieiunij, sed respectu fructus, & emolumenti moralis ipsius ieiunij. Sic ergo ipsamet oblatio sacrificij potest per aliam voluntatem reflexam offerri, quæ representamus Deo absolute, vel sub conditione illam oblationem sacrificij crastini à nobis faciendam, si fiat; & petimus quod acceptet illam pro Petro: quæ voluntas licet sit oblatio reflexa sacrificij, non est necesse, quod sit efficax, & causa sacrificij, sed applicationis fructus illius. In hoc ergo sensu fatemur, quod applicare sacrificium, est offerre illud pro Petro oblatione reflexa: hoc tamen non est sacrificare; quia sacrificatio est oblatio directa, seu actio, quæ fit sacrificium, quæ etiam essentialiter est oblatio, vt vidimus.

95. *Obiicies adhuc: Sacerdos non potest applicare sacrificium, nisi vt minister Christi, cui Christus hanc facultatem communicauit: non est autem minister Christi, nisi dum offert sacrificium, & in ipsa met actione sacrificandi; ergo tunc necesse est, quod habeat voluntatem actualem, vel virtutalem applicandi; atque adeo voluntas merè præterita, quæ nec virtualiter manet, non erit sufficiens ad applicandum alicui.*

96. *Respondi potest, primò, Sacerdotem non solum esse ministrum Christi, dum actu sacrificat in altari, sed etiam quando extra altare applicat fructum sacrificij futuri: dedit enim Christus illi potestatem sacrificandi nomine ipsius Christi, & hac potestate utitur in altari; dedit etiam ei potestatem applicandi, & dispensandi fructum sacrificij, vt rem propriam, cui uoluerit; & hac potestate uti poterit etiam extra altare ante actionem sacrificandi, atque adeo tunc etiam operabitur vt minister Christi, cuius nomine exercet tunc illam actionem, non sacrificandi, sed applicandi, & dispensandi fructum sacrificij futuri.*

96. *Secundò responderi potest distinguendo maiorem: Nam si sensus sit, Sacerdotem non posse habere voluntatem, quæ applicet sacrificium, nisi hæc ipsa voluntas oriatur ex potestate accepta à Christo, est falsa propositio: si verò sensus sit, illam voluntatem non fore efficacem, nisi hæc efficacia oriatur à potestate accepta à Christo, vera est propositio. Christus itaque non dedit potestatem Sacerdoti, vt habeat voluntatem applicandi, sed vt voluntas, quam habuerit, sit efficax, & fortitur effectum. Exemplis res fiet manifesta. Petrus, antequam fiat dominus libri alicuius, dicit Ioanni, Si ille liber venerit ad meum dominium, ex nunc volo,*

quod post mortem meam, vel post annum sit tuus: Hæc voluntas Petri non oritur ex potestate, & dominio libri; non enim est dominus libri, quando habet hanc voluntatem; efficacia tamen huius voluntatis debet procedere ex dominio libri acquirendo; non enim erit efficax, nisi fiat dominus libri. Erat ergo verum in aliquo sensu, quod Petrus non disponit de libro, nisi vt dominus, hoc est, quoad effectum dispositionis; erit tamen falsum in alio sensu, scilicet quod voluntas ipsa, quæ disponit, oriatur ex dominio libri. Sic ergo in præsentī dicimus de voluntate, quæ Sacerdos applicat fructum sacrificij; hæc enim voluntas non debet ipsa, sed eius efficacia procedere à potestate accepta à Christo, à qua prouenit, vt dum fit postea sacrificium, voluntas præterita non retractata habeat effectum, sicut si esset præsens. Vnde, licet voluntas illa haberetur, quando minister adhuc Sacerdos non est, posset postea non retractata habere effectum, v. g. si cras consecrandus Presbyter hodie dicat: ex nunc applico sacrificium crastinum pro meo patre, hæc voluntas hodie non procedit ex potestate accepta à Christo, cum nondum sit Sacerdos; habebit tamen cras effectum, si non retractetur. Quod in aliis materiis videtur æquè procedere; nam si cras sis eligendus in meum Prælatum, poteris hodie dicere: ex nunc pro die crastino concedo tibi talem, vel talem licentiam; quæ voluntas hodie non procedit ex potestate, quam iam habebas, sed eius efficacia procedet cras ex illa potestate. Item magis ad propositum potest esse exemplum in eo, qui accepturus cras à Pontifice facultatem designandi centum imagines cum certis Indulgentiis, hodie communicat mihi viginti ex nunc de illis centum, quas cras poterit designare: quæ voluntas hodierna non erit, vt constat, ex facultate iam accepta; sed cras eius efficacia oritur ex facultate, quam iam tunc accepit. Similiter ergo poterit hodie Sacerdos futurus applicare fructum sacrificij crastini, cuius dispensationis efficacia cras habebit facultatem.

98. *Dices, ergo poterit ille, qui hodie non est capax, v. g. contrahendi matrimonium propter impedimentum, ex nunc præstare consensum ad tempus crastinum, quo Pontifex dispensauerit, ita vt cras, posita solum dispensatione, absque noua voluntate contrahentis, solum ex vi hodiernæ non retractatæ, sit factum verum matrimonium. Respondeo, negando sequelam; quia in hoc casu voluntas hodierna non solum non est efficax, sed neque est valida in ratione voluntatis propter incapacitatem subiecti, quod iura reddunt incapax ad habendam illam voluntatem, atque adeo per inde existimatur, ac si hodie nullam prorsus haberet voluntatem, ed quod iura positiuè irritam, ac nullam eam reddunt. Vnde cras posita conditione, non subsistit matrimonium absque noua voluntate, quia ad hoc vt cras esset consensus absolutus ex positione conditionis, debet considerari consensus hodiernus hodie præstitus, & nondum cras retractatus, & conditio posita, ex quibus tribus resultat cras consensus absolutus præsens habitualiter existens. Primum autem horum deest in eo casu, scilicet consensus hodiernus, quia propter hodiernam incapacitatem positiuam subiecti, voluntas hodierna est omnino nulla in se, atque ideo censetur ac si hodie nullam prorsus habuisset voluntatem. Sicut si aliquis hodie incapax condendi testamentum propter incapacitatem à iure impositam, hodie condar testamentum de bonis postea habendis, testamentum non conualescit, etiam si postea fiat capax, nisi postea habeat nouam voluntatem, quæ ratum illud habeat; nec inuat voluntas præterita habitualiter perseverans, dum non retractatur, quia*

Offenditur
disparitas.

quia non potest habitualiter perseverare, quod nunquam existit, qualis est voluntas illa prima, quæ propter incapacitatem subiecti censetur in iure nulla. Aliud verò est, quando voluntas prima non fuerat ab initio nulla, sed inefficax, propter defectum potestatis; illa enim voluntas perseverat habitualiter, quamdiu non retractatur in ratione voluntatis; & postea, adveniente potestate, incipit esse efficax; ut vidimus in illo, qui disponit de rebus, antequam sint suæ; & de concedente facultatem, antequam sit Prælatas, & aliis similibus, in quibus voluntas prima non erat positivè annullata à iure, & ita poterat manere habitualis in ratione voluntatis: quod idè dici posset de illo, qui, antequam fiat Sacerdos, applicat sacræ à se faciendū post Sacerdotium.

99.
Respondetur
superiori ob-
jectioni.

Nunc iam ad argumentum, cuius occasione hæc dicta sunt, concessio antecedenti de applicatione valida sacrificij per voluntatem habitualementem, negamus consequentiam de sufficientia similis voluntatis ad valorem sacramenti; quia in applicatione sacrificij non procedit ratio eadem, cum sit quasi donatio; & dispensatio emolumentum, atque ideo sequitur naturam donationum & dispensationum, ad quarum valorem in humanis sufficit voluntas habitualis. At verò sacramentum est actio sacra, quæ dum fit, debet fieri ex intentione saltem implicita operandi nomine Christi, ut vidimus; atque ideo debet procedere ex tali intentione, ut sit actio humana; non potest argui ex vno ad aliud.

De voluntate in causa; an sufficiat ad valorem Sacramenti.

100.

Dubatur
utrum volu-
tas in causa
sufficiat.
Hæc potest
dupliciter se
habere.

Secundò dubitur, an sufficiat ad valorem sacramenti voluntas illius in causa, v.g. Aliquis scit, se in ebrietate, vel somno proferre verba consecrationis; vult ergo, quando est sui compos, per verba tunc postea prolata validè consecrare. Aduerto voluntatem dupliciter posse se habere. Primò, si præuidens, in somno me ita solere loqui, velim dare valorem iis verbis, non tamen volo ea verba proferre, nec hæc mea voluntas est causa proferendi illa verba. Secundò, si præuidens id, velim ex hoc fine dormire, vel inebriari, ut verba illa proferam, quæ ex nunc volo esse valida; & tunc voluntas hæc est causa proferendi postea illa verba: & in eo casu ego magis vocarem voluntarium directum, quàm indirectum illum effectum; nam licet sit mediatum, & in causa, non videtur repugnare, quòd sit remotum, & directum; sicut nepos directè procedit ex avo, licet mediata, & remote. Vnde auctores agentes de hoc casu, quo quis prævidet verba in somno, vel ebrietate à se proferri, videntur mihi immeritò omisisse hunc alium modum volendi directè in causa illam actionem. Solùm enim distinguunt, & explicant, posse id contingere, quando quis prævidet se in ebrietate proferre verba, & habere intentionem consecrandi; in utroque casu dicunt non sufficere, licet homo velit somnum, & licet velit quòd verba tunc prolata sint valida; quia nimirum verba illa non procedunt ut effectus ab illa voluntate, tamquam à causa morali, sed ab ebrietate ut à causa physica. Et quidem in hoc nulla videtur esse difficultas; quia ut verba significant, non satis est velle me significare, si ea protulero; sed requiritur, quòd ad hunc finem velim ea proferre; atque ideo quòd velim ipsam prolationem verborum, & hæc oriatur ex intentione significandi per verba; si ergo non habeo voluntatem loquendi, non loquor humano modo: & idem est de aliis actionibus sacramentalibus.

Non est diffi-
cultas in pri-
mo sensu.

Maiores difficultates sunt in alio casu, qui videtur omisus à Recentioribus, quando scilicet ex intentione proferendi illa verba, & ad hunc finem vult se inebriare, vel dormire, tunc enim verba oriuntur mediatè ex illa intentione priori, & sunt volita in causa, sed directè & formaliter secundum se ipsa. Confirmari potest; quia non omnes actiones sacramentales sunt volitæ immediatè in seipsis; sed aliquæ videntur esse volitæ in causa; ut cum quis effundit aquam in puerum, videtur velle abluitionem in causa, scilicet volendo effusionem aquæ ex amphora; ex qua effusione consequitur, quòd aqua descendat, & abluat puerum. Item si aliquis in matrimonio contrahendo exprimeret consensum scriptura, quam ad coniugem per centum passus distantem proiciat sagittæ affixam, & coniux rursus ad ipsum suum consensum scriptum similiter sagittæ affixum remittat: tunc consensum expressio videretur volita in causa, scilicet in proiectione sagittæ, ad quam consequitur, quòd consensus mutò exprimitur. Cur ergo similiter aliquis sciens, se in somno, vel ebrietate talia verba solere proferre, non poterit ad hunc finem velle dormire, vel inebriari, ut per verba tunc prolata manifestet coniugi suum consensum; quem iam nunc vigilans, & sobrius habet? Propter hæc fortasse non desunt, qui dicant illud sacramentum fore validum per verba in somno, vel ebrietate prolata, quos, tacito nomine, refert Petrus Cabrera in *presenti quest. 68. art. 7. in comment. art. 1. ubi eam sententiam probabilem censet, præsertim* (inquit) *si illa actio, quam dormiens exsequitur, oriū habet ex efficaci voluntate conferendi baptismum, quam in vigilia habuit.* Vnde in tali casu dicit, baptismum esse iterandum sub conditione.

Communiter tamen Theologi omnes id negant, & meritò. Videatur Thomas Sanchez lib. 1. de *Matrimonio disp. 8. à n. 15.* Nec dissentit Augustinus, *tract. 5. in Ioannem*, ubi ait, baptismum ab ebrioso collatum, esse validum. Non enim loquitur de ebrio, sed de ebrioso, hoc est, qui vsum habet inebriandi se, quòd vitium, & peccatum dicit non nocere sacramento; sicut nec alia peccata homicidij, raptoris, &c. de ebrio itaque aut dormiente negamus posse validè conficere sacramentum. Fateamur quidem posse illum in somno, vel ebrietate loqui, operari, abluere, &c. Sic enim scimus aliquos in somno solitos surgere ex lecto, tabernam aperire, & adorare, & mox lectum repetere; imo Parisiensem quemdam gladio cinctum Sequanam transisse, dormienteque adhuc interfecisse illum, quem vigilans occidere constituerat, & scelere patrato, domum in lectum rediisse; quæ & similia legi possunt in Theatro humanæ vitæ, vol. 2. lib. 2. sub titulo, *De passionibus corporis.* Vnde posset etiam reperiri, qui dormiens proferret verba sacramentalia, ablueret, vngeret, &c. Cæterum illæ actiones in somno, vel ebrietate exercitæ, etiam si præuisæ, & volitæ fuissent in vigilia, non essent aptæ ad constituendum sacramentum; hoc enim debet constare ex loquutione humana, & ex actionibus humanis, quales non sunt, quæ fiunt in somno vel ebrietate. Vnde periurium ebrij vel dormientis, etiam præuisum, non habet malitiam periurij; nec erit peccatum reservatum, ubi reservatur periurium, ut cum Suarez, & aliis observat Th. Sanchez lib. 16. num. 1. in *Decalog. cap. 16. num. 47.* & licet ipse, num. 44. existimet blasphemias in ebrietate prolatas, & præuisas esse peccata; melius tamen Valquez 1. 2. *disp. 127. cap. 3.* id negat; sicut enim contumelia ab ebrio prolata non sunt contumelie, sic nec blasphemia; quia non sunt loquutiones humanæ. Similiter ergo verba Consecrationis ab ebrio

101.
In secunda
maior est
quæstio scilicet
est ponitur
causa, ut p.
natur eff.
Ratio diffi-
cultatis.

Offenditur
alio exemplo.

Petr. Cabr.
Quidam af-
firmant re-
lem intenti-
nem sufficere.

101.
Melius te-
men negatur.
Th. Sanchez,
Augustinus.

Theatrum
humanæ vi-
tæ.

Probatur et-
iam quia
actiones sa-
cramentalis

Th. Sanchez.

Valquez.

ebrio prolata non sunt loquutio humana: quod idem de actionibus dicendum est; nam ablutio, vel unctio non erunt actiones humanae; sicut nec cultus à dormiente, vel ebrio praestitus erit cultus humanus; & per consequens non esset idololatria, etiam si fuisset praestita illa actio. Cum ergo actiones sacramentales debeant esse actiones humanae, non erunt sacramenta valida, quae per tales actiones, vel loquutiones non humanas conficiantur.

103. Petes, quid desit illi loquutioni vel actioni, ut sit loquutio, vel actio humana, quando fuit praestita, & volita ante somnum vel ebrietatem? Quod enim, quando fit, non ad sit libertas actualis, parum refert, quia ad actionem humanam sufficit libertas praecedens, cum saepe contingat, ministrum, quando actu consecrat, aut recitat, non habere actualem libertatem, sed denominari actionem illam liberam à libertate praecedenti, qua imperavit eam, quae voluntas manet postea virtualiter, ut supra explicatum est. Respondeo, in primis loquutionem dormientis, vel ebrij non esse loquutionem humanam; quia licet sit libera denominatio, non potest tamen significare more humano, & exprimere mentem loquentis. Loquutio enim humana imposita est ad significandam, & exprimendam mentem loquentis, mentem, inquam praesentem; hoc est, quid sentiat tunc de rebus, siue praesentibus, siue praeteritis, siue futuris: omnis ergo, qui loquitur, intendit exprimere, quid tunc sentiat de obiecto, quod loquitur. Potest quidem contingere, quod tunc non habeat libertatem actualem, sed virtutalem, ut cum quis recitat ex voluntate praeterita absque libertate actuali; sed tamen tunc per illam loquutionem exprimit mentem, quam vel actualiter, vel virtualiter habet, id est, derivatam humano modo ex priori mente magis explicita. At verò verba, quae profert ebrius, vel dormiens, non sunt apta ad exprimendam mentem humanam, quam tunc habeat, cum nullam talem habeat in eo statu; mentem autem humanam mere praeteritam non significant, quia non sunt imposita ad hoc significandum; quia ex natura rei eam possunt significare, quia sicut verba à plitaco prolata non possunt significare ex natura rei, quam mentem habuerit, qui movet eum ad eas voces proferendas: sic nec verba prolata à dormiente, vel ebrio possunt mentem humanam praeteritam prudenter significare, cum possit ex aliis causis provenire, quod eas voces proferantur ab ebrio vel dormiente. Non sunt ergo illa verba humana, hoc est, non habent modum significandi humanum, propterea debent habere ad constituendum sacramentum, quod essentialiter constituitur per signa humana.

104. Haec eadem ratio, quae probat de verbis, procedit similiter de aliis actionibus sacramentalibus, ut ablutione, unctione, &c. nam licet non sint loquutiones, omnes tamen sunt signa sensibilia, & assumi debent à ministro ad significandam sensibilibus, & humano modo id, quod per sacramenta significatur. Omnia autem signa humana debent significare, & exprimere mentem humanam praesentem, sicut de verbis diximus; quare licet ablutio esset praestita, & volita ante somnum, vel ebrietatem, non posset postea exercita significare debito modo, cum non posset neque ex institutione, neque ex natura rei significare mentem humanam praesentem, nec praeteritam. Adde, licet possent eiusmodi verba, vel actiones significare ex natura rei mentem humanam praeteritam, id non sufficeret, quia Christus non instituit in Sacramentis verba, vel actiones, quae significarent mentem praeteritam, sed praesentem.

tem, quia instituit ea, propterea sunt signa humana, & propterea significant humano modo, & directe ex institutione id, ad quod sunt instituta; non propterea indirecte, & à posteriori possunt arguere aliquam causam, quam habuerunt; ad hoc enim significandum non sunt instituta ab hominibus voces, ut constat.

Ad id verò, quod opponeretur, non requiri libertatem actualem, quando fit actio aliqua, vel loquutio humana; concedimus, id ita esse; tamen datur saltem virtualiter libertas voluntatis praecedentis, quae humano modo influit in actionem praesentem; quod non datur in loquutione, vel actione ebrij, aut dormientis. Quid autem plus habeat operatio, quam exercet sobrius, & vigilans etiam absque libertate actuali, quod non habeat, quam exercet ebrius, aut dormiens, facilius experimur, quam explicamus. Vtrique enim exercetur absque libertate actuali; utraque procedit ex libera applicatione voluntatis praeterita, & ex imperio, quo applicuit potentias ad totam illam actionem prosequendum. Nam sicut recitans Officium ex applicatione praeterita, habet solum praesentem actum quemdam tenuissimum, & confusum, quo vult proferre haec verba, quia ita iudicatum est bonum, & conveniens, absque alia notitia actuali magis explicita de convenientia illa in particulari, ita qui sui compos iter aggreditur, ut domum reuertatur, si medio itinere incipiat vsum rationis amittere propter vinum antea bibitum, adhuc prosequitur, & ambulat per aliquod tempus; quod quidem facere non potest absque aliquo actu praesenti tenui, & confuso, quo velit ambulare; quia ambulatio iudicata est conveniens. Habet ergo se eodem modo in utroque casu, ut sit, vel non sit operatio humana.

Adhuc tamen experientia ipsa testatur, nos diversitatem experiri inter recitationem, v. g. cum sola intentione virtuali in vigilia, & illam, quae fit in somno, vel quam dormientes prosequimur. Videtur autem differentia haec non tam consistere ex parte obiecti, quam ex parte potentiae; nam in utroque casu volumus actum tenuissimum, & confusum illam convenientiam, cuius confusum recordamur. In primo autem casu, quando homo est sui compos, potentia est integra, & soluta; cum tamen in secundo casu potentia non sit integra, & soluta, sed ligata somno, vel ebrietate. In primo ergo casu potentia, licet confusa, & tenuissimo actu, tota tamen cogitat, & vult illud obiectum, non totaliter propter distractionem ad alia, sed tota; in secundo autem casu non est iam tota potentia, quae vult, sed semipotentia, eod quod diminuta & ligata sit ex parte principij somno, vel humore vini praedominantis. Non enim est iam tota anima, seu anima vigilans, quae operatur, sed anima dormiens; obtenebrata, & obcecata; ex qua principij diversitate refunditur in operationem ipsam diversitas illa, quam experimur, & ratione cuius illa prior, & non haec posterior dicitur operatio humana; quia scilicet ad hanc non attendit homo, ut homo, sed homo ligatus, & obcecatus ex parte potentiae, similisque brutis in modo operandi. Potest ergo in primo casu esse operatio humana sine libertate actuali, quando exercetur; quia illa tenuis attentio, quaecumque sit, est animae vigilantis & expeditae: è contra verò in amente, vel ebrio potest fortasse reperiri aliqua libertas actualis in aliqua operatione, quae tamen non sufficit, ut dicatur operatio humana; quia illa non est animae vigilantis, & expeditae, sed consopitae, & ligata, ut dictum est.

Obiici solet iterum, quia in recipiente, sufficit voluntas praeterita, ut valide recipiat sacramentum

105.
Obiectio
respondetur.

106.
Ostenditur
differentia
libertatis
virtualis
in somno,
& ex
somnia.

In somno
potentia
est
liberata.

107.
Obiectio.
in

Soluitur.

in fomno, vel ebrietate; ergo etiam in ministro. Respondeo tamen facile negando consequentiam; quia minister, ut diximus, debet operari nomine Christi, & significare per suas actiones, ad quod requiritur illas esse humanas, & procedere humano modo ab intentione humana: recipiens autem nec operatur nomine Christi, nec significat, nec oportet quod agat humano modo, sed quod recipiat; quæ receptio non debet procedere ab intentione, sed ad summum in adultis debet supponere intentionem recipiendi. Qualis verò intentio requiratur in suscipiente, dicemus postea disp. 9. sect. 7.

108.

Inferitur aliquando sacramentum perfici quando minister non est compos sui.

Hinc infero primò, posse aliquando sacramentum perfici, quando minister non est compos sui, v.g. in matrimonio per procuratorem; potest enim contingere, ut quando procurator nomine mandantis consentit, mandans dormiat, vel sit ebrius, & tunc perficitur sacramentum in virtute prioris consensus non retractati, qui tunc virtualiter manet, & influit in consensum à procuratore præstitum: est enim procurator, quasi organum vitale, per quod coniux suum consensum manifestat, sed tale, ut eodem modo operetur, & moueatur ab influxu mandantis, siue mandans nunc vigilet, siue dormiat. Si verò mandans post mandatum incidisset in amentiam, P. Th. Sanchez lib. 2. de matrimonio, disp. 11. num. 12. dicit, validum esse matrimonium, etiam si, quando procurator consentit, mandans sit amens effectus, quia in aliis contractibus ita seruatur; quam sententiam tradit etiam Henriquez lib. 11. num. 4. cap. 4. & Bonacina de matrimonio, q. 2. punct. 5. num. 13. Sed ex aliis contractibus argumentum potius desumi potest contra valorem matrimonij: quia regula generalis est, quod mandatum, sicut expirat morte mandantis, sic etiam expiret mandante facto furioso, vel amente, ut habetur in leg. Qui seruum suum, num. 47. & in leg. si quis alicui 48. ff. de acquirenda hereditate; & obseruat P. Molina tom. 2. de iust. disp. 52. in fine, quia nimirum iam ab eo tempore videtur expirasse voluntas mandantis, cum iam non censeatur capax, celebrandi contractus; quod idem de professione Religiosa facta per procuratorem dicendum videtur casu; quo professurus post datum mandatum incidisset in amentiam: nam regula vniuersalis iuris, quam adduximus, in his potissimum contractibus matrimonij, & professionis locum habere debet. Quare merito matrimonium illud validum non esse, obseruauit etiam Basiliius Pontius de matrim. lib. 2. cap. 15. num. 14. licet rationes ipsius satis efficaces non sint.

Th. Sanchez.

Henriq. Bonacina.

Molina.

Basiliius Pontius.

109.

Inferitur secundò.

Infero secundò, etiam si minister non esset iam sui compos, quando eius vox auditur à suscipiente sacramentum; si tamen erat sui compos, quando eam vocem protulit validum esse sacramentum. Cum enim auditus non percipiat sonum eo instanti, quo fit, sed post aliquam morulam, & tardius quam visus, ut experientia constat; contingere posset, quod intra illud breuissimum tempus minister amitteret vsum rationis, hoc tamen non noceret valori sacramenti; quia tota illa actio, propterea à ministro, fuerat humana; nec debet attendi, quomodo se habeat minister, quando auditur vox, sed solum, quando fit ab ipso. Quæ doctrina in sacramento etiam Matrimonij locum habere potest: nam licet in illo non perficiatur sacramentum, quando coniux profert verba, antequam ab altero coniuge audiantur & percipiantur, eò quod obligatio non oritur ex sola promissione ante sufficientem intimationem, ut alteri nota sit promissio; si tamen contingeret, ut postquam primus coniux consensum præstitit, & expressit, alter suum consensum expri-

meret, & statim amitteret rationis vsum, antequam eius consensus à primo coniuge perciperetur, validum esset sacramentum, & perfectum, cum primum coniux prior verba posterioris, & eius consensus perciperet. Nam licet donatio facta, & per litteras vel nuncium ad donatarium missa potest esse valida, & acceptari etiam si interim donans moriatur, antequam epistola, vel nuncius, ad donatarium perueniat; ut cum multis docet Th. Sanchez lib. 1. de Matrimonio, disp. 6. num. 5. sic promissio coniugis valida esse poterit, & acceptari, licet, antequam percipiat ab altero, amiserit rationis vsum; & tunc perficietur sacramentum, quando iam minister, qui vltima verba protulit, non esset compos sui; quod facilius posset contingere, si mutuos consensus per epistolas sibi inuicem coniuges transmitterent: propterea aliquando fieri posse fatentur Doctores, quos affert, & sequitur idem Sanchez lib. 2. disp. 12.

Th. Sanchez.

110.

Infero tertio, licet ad contrahendam malitiam periurij, blasphemie, &c. non sufficiat voluntas præcedens, si eo tempore, quo proferuntur, non sit homo iam rationis compos; quia eæ actiones debent esse humanæ, ut diximus; alioquin non erunt periuria, blasphemie, aut loquutiones humanæ; alia tamen esse peccata, ad quæ hoc non requiritur, v.g. homicidium, furtum, & similia, atque adeò, ubi hæc essent peccata reseruata, vel haberent censuram annexam, contrahent reseruationem, vel censuram, si fuerint antea præuisa, & volita, etiam si mandentur exequutioni in fomno, vel ebrietate; ut si quis voluntarie se inebriat volens furore vini occidere inimicum, vel eius bona diripere, aut domum comburere. Ratio autem est, quia iustitia, cui ea peccata aduersantur, non solum prohibet occidere, furari, &c. Sed etiam causam apponere, ex qua eiusmodi damna proximo inferantur, atque ideo tam erit contra præceptum iustitiæ ponere tales actiones, quam absque illis ponere effectum ipsum; at verò præceptum religionis, v.g. solum prohibet periurium; non est autem periurium adducere Deum in testem mendacij per verba materialia, sed per verba formalia, quæ sola possunt esse vera adductio Dei in testem mendacij, qualia non sunt verba prolata ab ebrio vel dormiente.

Ratio est, quia iustitia non taxat, sed prohibet, sed etiam causam aliam.

SECTIO VII.

An intentio ministri debeat esse circa materiam determinatam.

Conclusio communis, & certa est affirmatiua, & constat ex verbis formarum: *Ego te baptizo, Ego te absoluo, indulgeat tibi Deus*, &c. quæ non possunt significare, nisi ex intentione loquentis determinentur ad personam determinatam; quod idem apparet in forma Eucharistiæ: *Hoc est Corpus meum*; ubi designantur determinata accidentia panis; & sic de aliis. Hinc oritur questio, an error ministri reddat irritum sacramentum; si, verbi gratia, cogitabat baptizare Petrum, cum esset alius, vel si putabat esse puerum, cum esset puella. Syluester in Summa, verbo Baptismus, 3. quest. 15. cum Hostiensis videtur docere esse inualidum. Alij communiter dicunt, esse validum, & in vniuersum assignant eam regulam, ut quoties error est in substantia, reddatur sacramentum irritum, quando est in circumstantiis vel qualitatibus, sit validum. Contra hanc tamen regulam videtur esse, quod iuxta illam potius dicendus esset inualidus baptismus in prædicto casu; nam persona, quæ baptizatur, vel absoluitur, videtur

111.

Quæritur, an error ministri reddat irritum sacramentum. Syluester. Hostiensis. Error in substantia reddit inualidum, secundum in circumstantiis. Contra hanc regulam videtur.